

Hon ger juristråd till ryggmärgsskadade

Vardagsproblemen glöms ofta • Rättstillämpningen varierar i landet

År 2004 drabbades Monica Seifert Palmlund av en ryggmärgsskada och sitter sedan dess i rullstol.

Sedan förra årsskiftet jobbar hon, parallellt med sina doktorandstudier, med att ge kostnadsfri juridisk rådgivning åt andra ryggmärgsskadade på Stiftelsen Spinalis.

– Rådgivningen ska ses som en del av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. En av Spinalis målsättningar är att den som har råkat ut för en ryggmärgsskada ska komma tillbaka till sitt jobb så snart som möjligt, förklarar Monica Seifert Palmlund.

Under arbetets gång har hon tagit fram en lathund för ett 20-tal juridiska frågor som den rullstolsburne måste hantera för att få vardagen att fungera. Det handlar bland annat om skadestånd och försäkringsersättning, bostadsanpassning, färdtjänst och personlig assistans.

– Det finns en tendens att man fokuserar på de stora frågorna som försäkringsersättning och skadestånd och glömmar de vardagliga problemen som hur man ska kunna ta sig in på sitt jobb och i hemmet.

Utöver den juridiska rådgivningen är hon även juridiskt bollplank till den medicinska personalen på Spinalis-kliniken, tidigare en del av stiftelsen men numer en del av Rehab Station Stockholm. Därtill ansvarar hon även för stiftelsens associationsrätt samt för de juridiskt relevanta aspekterna av de forskningsprojekt som Spinalis driver.

Stiftelsen Spinalis har fem anställda. Monica Seifert Palmlund är den ende juristen. Stiftelsen bedriver medicinsk forskning om ryggmärgsskador och har medfinansierat sammanlagt 13 doktorander varav flera har handletts av Spinalis grundare, docenten i medicin Claes Hultling.

Stiftelsen Spinalis driver även en rad utvecklingsprojekt. Nyligen lanserades en webbplats som är en motsvarighet till Vårdguiden fast specialiserad mot ryggmärgsskadade: www.ryggmargsskadad.se.

– Den har en större bredd och fördjupning än Vårdguiden och innehåller i första hand medicinsk information, men även en del juridisk.

Monica Seifert Palmlunds avhandlingsprojekt handlar om skiljemannarätt, ett område helt väsensskilt från jobbet på Spinalis.

– Det är en bra kombination. Skrivande på avhandlingen har faktiskt flutit på bättre sedan jag började på Spinalis trots att jag har mindre tid till forskningen nu. Det är nyttigt att göra något helt annat.

Att plötsligt bli beroende av rullstol är en stor omställning, men inte så stor som omgivningen kanske tror enligt Monica Seifert Palmlund.

– Omgivningen har ibland större problem med personer i rullstol än vad de själva har. Att sitta i rullstol har inte påverkat min personlighet. För mig var det nog en mindre omställning än för den som råkar ut före en ryggmärgsskada i unga år och som inte har hittat sin roll i livet privat och socialt. Jag hade familj, barn, boende och ett jobb som är lätt att förena med att vara rullstolsburne. Jag blev ganska på en gång väldigt operativ; det fanns inte plats för tankar. Jag är rätt envis så det blev en snabb rehabilitering.

När Monica Seifert Palmlund fick sin ryggmärgsskada installerades en ramp till domarpodiet i Juridiska institutionens rättegångssal.

Till de rent praktiska åtgärderna hörde att anpassa bostaden som byggdes 1920 – en tid då medvetenheten om handikappanpassning inte var lika stor som idag. Även på arbetsplatsen krävdes en del smärre justeringar. Monica Seifert Palmlund tycker ändå att tillgängligheten över lag är god på Frescati.

– Ganska snart blev jag varse om att det finns många juridiska frågor att hantera. Lyckligtvis visste jag ju en del om sånt.

Men det handlar inte bara om att snabbt ta i tu med det praktiska i form av juridik och fysisk miljö utan även den sociala miljön.

– Jag och min dåvarande man såg till att tidigt träffa alla våra och barnens vänner. Vi hade en stor glöggfest som föll väldigt väl ut.

Jämfört med andra länder är rättsläget för rullstolsburna väldigt bra, tycker Monica Seifert Palmlund.

Spinalis

- Spinalis grundades 1992 av den ryggmärgsskadade läkaren Claes Hultling och hans kollega Richard Levi.
- Grundplåten om en halv miljon kronor till Spinalis kom från en insamling som Claes Hultling gjorde tillsammans med den ryggmärgsskadade ishockeyspelaren Hans Norberg under hockey-VM i Globen 1989.
- Stiftelsen Spinalis finansierar delar av ryggmärgsskadeforskningen som bedrivs vid Karolinska Institutet och andra institutioner i och utanför Sverige.
- Förutom i Sverige bedriver Spinalis verksamhet även i Botswana och Namibia.

Källa: www.spinalis.se

– Det svenska sjukvårds- och socialförsäkringssystemet är trots allt outstanding. Däremot är jag inte fullt lika säker på om Sverige är lika framstående i sin diskrimineringslagstiftning. Det är en öppen fråga och det pågår faktiskt ett forskningsprojekt som ska ta reda på just det. (se faktaruta)

Hon menar att det inte nödvändigtvis är lagstiftningen det är fel på utan tillämpningen av den.

– Det är stor variation i tillämpningen. Det gäller både när staten är ansvarig, men i ännu högre grad när ansvaret ligger på landsting eller kommun. Det är alldeles för stora variationer i landet vad gäller exempelvis ledsagning, bostadsanpassning, färdtjänst och hjälpmedel.

Med lagen som verktyg

är ett projekt med syfte att bygga upp juridisk spetskompetens om diskriminering som har samband med funktionsnedsättning. Projektet ger viss rådgivning för människor med funktionsnedsättning som utsatts för diskriminering.

Utbildningar i form av seminarier och workshops erbjuds till funktionshinderorganisationer och andra människorättsorganisationer, till jurister och juridikstuderande.

Projektet drivs av Independent Living Institute med stöd från Allmänna arvsfonden år 2016-2019. I projektet deltar bland andra docent Laura Carlson och doktoranden Paul Lappalainen, båda från Juridicum, Stockholms universitet.

Källa: www.lagensomverktyg.se

Årets lärare: Said Mahmoudi

Pedagogiska priset Årets lärare 2017 vid Juridiska institutionen går till professor Said Mahmoudi för att han lär studenterna att lära sig på egen hand, samtidigt som han med ett stort mått av förberedelse anstränger sig så att alla studenter ska förstå ämnet. Studenterna upplever att Said undervisar på ett tillgängligt, vänligt och ödmjukt sätt. De framhåller hans förmåga att begripliggöra komplicerat material, inte sällan med hjälp av digitala hjälpmedel och film, något som också gör lärandet av ämnet både mer relevant och roligt.

Said Mahmoudi är professor i internationell rätt vid Stockholms universitet sedan 1999. Mellan 1974 och 1981 tjänstgjorde han som diplomat på iranska ambassaden i Stockholm och på iranska UD. Sedan 2006 är han skiljeman, utnämnd av den svenska regeringen till FN:s havsrättskonvention. Said Mahmoudi var dekanus för Juridiska fakulteten mellan 2009 och 2011.

Till Said Mahmoudis forskningsområden hör havsrätt, internationell miljö rätt, särskilt EU:s miljö rätt, internationellt bruk av våld och internationella organisationer. Under senare år har han fokuserat sin forskning på folkrättsliga regler beträffande gemensamma värderingar och principer (till exempel fred, hållbar utveckling, mänskliga rättigheter) och globala resurser (oceaner, klimat, biologisk mångfald). Hans pågående forskning handlar om förhållandet mellan Islam och folkrätt.

Sedan 1992 belönar universitetet pedagogiskt skickliga lärare med ett pris om numera 50 000 kronor och ett diplom, som delas ut vid den årliga promotions- och installationshögtidligheten i Stadshuset. Prisbeloppet ska användas för att ge läraren möjlighet att förkovra sig ytterligare inom sitt område. En lärare inom respektive fakultet kan varje år tilldelas detta pris. Du som är student vid universitetet kan föreslå en framstående lärare som ska få priset.

Ulrik von Essen – justitieråd

Blev forskare av en slump • Välkomnar öppnare domarrekrutering

Den 18 september tillträder professor Ulrik von Essen tjänsten som justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen.

Han ser fram emot att få jobba med domare med annan bakgrund än han själv men medger samtidigt att han kommer att sakna undervisningen och den akademiska friheten.

– Jag är väldigt intresserad av de rent juridiska frågorna, såväl de systematiska och principiella som de tekniska aspekterna av juridik. Till skillnad från i underrätterna slipper man bulkmålen. I Högsta förvaltningsdomstolen hamnar bara de mål som aktualiserar grundläggande principfrågor eller frågor där rättsläget är oklart. På så vis liknar rollen som justitieråd rollen som forskare. Det lockar också att få vara med i det kollegiala dömandet där fem domare tillsammans diskuterar sig fram till en lösning utifrån rättskällorna och tillämpliga principer. Det är en annan arbetsform än på universitetet där man jobbar mycket själv med egna projekt, säger Ulrik von Essen.

Att börja på ett nytt jobb innebär samtidigt att lämna något bakom sig.

– Jag kommer att sakna undervisningen. Den är kul och viktig. Men jag hoppas kunna göra en del gästspel på kursen i förvaltningsrätt. Jag kommer nog också att sakna friheten att få formulera sina uppfattningar oavsett konsekvenserna. Man måste vara försiktigare i dömande verksamhet där avgörandena får omedelbara konsekvenser. Universitetet är en fantastisk miljö! Här träffar man kollegor som driver olika spännande projekt. Det är högt i tak och man kan när som helst sätta samman ett seminarium i någon kul fråga. Men nu har jag varit här i 23 år. Då kan det inte skada att pröva på något nytt.

Ulrik von Essen hade aldrig en tanke på att bli forskare när han pluggade juridik. Det var en ren slump.

– Jag var inriktad på att bli bolagsjurist eller jobba på affärsbyrå. Jag sökte mig därför till länsrätten för att få ägna mig åt skatterätt. Men jag blev allt mer intresserad av förvaltningsrätt. En fiskal jag pratade med, som för övrigt nummer är domare i Högsta förvaltningsdomstolen, tyckte att jag skulle doktorera och det var ett råd jag aldrig har ångrat att jag följde.

Ulrik von Essen.

Tjusningen med förvaltningsrätten, enligt Ulrik von Essen, är att den är så intimt förknippad med politik.

– Regeringar oavsett partifärg styr och påverkar samhället genom förvaltningsrätten. Central civilrätt och straffrätt är mer principstyrd. Förvaltningsrätt handlar om välfärdens kärnfrågor som skola, vård, omsorg och miljö. Till detta kommer alla de regelverk som inverkar på den finansiella sektorn, arbetsmarknad, kommunikation och så vidare. Området är dynamiskt och spännande.

Ett av hans specialområden är förvaltningsprocessrätt, ett ämne som fick betydligt större utrymme i kursplanen när juristprogrammet vid Stockholms universitet reformerades för sex år sedan.

– Att jag började ägna mig åt det var faktiskt också en slump. Jag blev kontaktad av en advokatbyrå som behövde hjälp i processuella frågor i samband med utbyggnaden av mobilnätet i början av 2000-talet. Det är ett kul område! Förvaltningsdomstolarna hanterar flera hundra olika måltyper. Förvaltningsprocessen

är utformad för att kunna passa allt från enkla ärenden som återkallelse av körkort till känsliga ärenden som asylmål och beslut om tvångsvård till kommersiella mål som till exempel elmål och upphandlingsmål. Att finna rätt avvägningar för tillämpningen av sådana regler är många gånger en utmaning.

I sin nya roll som justitieråd kommer Ulrik von Essen att brottas med förvaltningsrättsliga problem som ligger utanför hans expertområde – en utmaning han emotser med skräckblandad förtjusning.

– Visst känner jag en viss osäkerhet. Men som jurist har jag tillägnat mig en teknik som gör att jag ganska snabbt kan sätta mig in i nya områden. Grundtänket är detsamma oavsett område. Det är kul tycker jag att Högsta förvaltningsdomstolen har anammat den lite öppnare synen på domarrekruteringen. Den absoluta majoriteten av justitieråden har gått den traditionella domarutbildningen. Men det finns också domare med bakgrund som akademiker eller advokat. Det tror jag bidrar positivt till rättsutvecklingen.

Nytt från Office of
International Affairs

Juriststudent utsedd till Global Swede

Kirsten Teo-Delalay från Singapore, som läser Master in International Commercial Arbitration Law vid Stockholms universitet, var en av de 21 studenter som den 10 maj mottog den prestigefulla utmärkelsen Global Swede på utrikesdepartementet.

Varje år uppmärksammar regeringen och Svenska institutet ett antal utländska studenter som studerar på högskolenivå i Sverige och som har utmärkt sig själva på områdena innovation och entreprenörskap.

Motiveringen lyder: "Kirsten Teo-Delalay är en exceptionell student på Master in International Commercial Arbitration. Kirsten har utmärkt sig, inte bara som den bästa studenten i klassen, utan också som den mest engagerade, entusiastiska och mest socialt engagerade studenten. Hon förkroppsligar egenskaperna hos en 'Global Swede'. Hon är social och karismatisk och har lätt för att interagera med människor från olika bakgrund. Hennes kvickhet matchas av hennes kvickhet, hennes varma leende och närhet till skratt."

Prisceremonin leddes av EU- och handelsminister Ann Linde och handelsminister Annika Rembe, generaldirektör för Svenska institutet.

Nydisputerade

- Stanley Greenstein, 1 juni, *Our Humanity Exposed: Predictive Modelling in a Legal Context*
- Adam Croon, 9 juni, *Jura Novit Curia – En rättsgenetisk undersökning av den juridiska metodlärans utveckling under 1800-talet*

André Andersson Juridiska fakultetens hedersdoktor

Hedersdoktor vid Juridiska fakulteten 2017 är André Andersson, advokat vid Mannheimer Swartling och styrelseledamot vid Stockholm Center for Commercial Law.

André Andersson har under många år bidragit till fakultetens utveckling och arbete genom stöd till forskningen och undervisningen.

Fortsatt social snedrekrytering till Juridicums utbildningar

Den sociala snedrekryteringen av studenter till Juridiska fakulteten är fortsatt stor. Det framgår av en rapport från Studentavdelningen vid Stockholms universitet. Underlaget utgörs av nyantagna studenter vid Stockholms universitet och baseras på statistik från Statistiska centralbyrån läsåren 2010/11 och 2014/15.

Bland gruppen nybörjarstudenter 2014/15 under 35 år med högutbildade föräldrar (eftergymnasial tre år eller längre eller forskarutbildning) har Juridiska fakulteten den största överrepresentationen på universitetet (53 %) jämfört med Humanistiska fakulteten (45 %), Samhällsvetenskapliga fakulteten (42 %), Naturvetenskapliga fakulteten (44 %) och Lärarprogrammen (28 %). Andelen barn (19 – 34 år) till högutbildade i Stockholms län (= folkbokförda i länet vid 15 års ålder) är 28 % och för hela riket 27%. Mellan 2010/11 och 2014/15 har

andelen vid Juridiska fakulteten ökat med två procentenheter.

Emellertid finns det stora variationer mellan institutioner på Samhällsvetenskapliga respektive Humanistiska fakulteten. Exempelvis är andelen barn till högutbildade på Institutionen för socialt arbete (31 %) jämfört med Statsvetenskapliga institutionen (52 %) respektive Historiska institutionen (35 %) och Filosofiska institutionen (54 %).

Andelen nybörjare vid Juridiska fakulteten under 65 år med utländsk bakgrund (födda utomlands eller med två utrikesfödda föräldrar) mellan 2010/11 och 2014/15 är oförändrad (21 %) liksom för universitetet som helhet (23 %). Av befolkningen i Stockholms län 2010-2015 i åldrarna 19-64 år hade 16 % utländsk bakgrund.

Andelen studenter vid Juridiska fakulteten med ursprung i Asien har ökat kraftigt (från

45% till 63 % av den totala andelen med utländsk bakgrund). Det bör påpekas att det kan finnas stora skillnader i representation mellan länderna i respektive region.

Det kan även noteras för universitetet som helhet att de manliga studenterna jämfört med kvinnorna är i lägre grad representerade bland studenter med lågutbildade föräldrar medan representationen av manliga studenter ökar i takt med högre utbildningsnivå hos föräldrarna.

Juridiska fakultetens dekan, Jonas Ebbesson, kommenterar resultatet.

– Vi måste anstränga oss mer för att rekrytera studenter från studieovana miljöer; de är fortfarande kraftigt underrepresenterade på Juristprogrammet. Vi fortsätter med skolbesök inom ramen för Mångfaldsprojektet. Juridicum bjuder 21 september in nyckelpersoner från

Stockholmsgymnasier i områden med låg upptagning till Juristprogrammet för ett informationsmöte. Vi kan bland annat försöka nå ut med information till studenter från studieovana miljöer om juristernas goda arbetsmarknad. Andelen studenter på Juristprogrammet med utländsk bakgrund återspeglar totalt ungefär andelen personer med utländsk bakgrund i Stockholmsområdet. Däremot skiljer sig representativiteten väsentligt mellan olika ursprungsländer. Det är viktigt att juristkåren återspeglar samhällets mångfald och är representativ för samhället som helhet.

Läs mer på www.jurinst.su.se/mangfald

Ansvarig utgivare: Staffan Westerlund, tel: 08-16 12 82 • fax: 08-15 89 35 • staffan.westerlund@juridicum.su.se

Besöksadress: Universitetsvägen 10 C, Frescati • Postadress: Stockholms universitet, Juridiska institutionen, 106 91 Stockholm

Bidrag publiceras i mån av plats.

Produktion: Staffan Westerlund

Foto och text: Staffan Westerlund om ej annat anges

Tryck: E-Print

Distribution: Nyhetsbrevet distribueras till över 600 företag, myndigheter och organisationer. Nyhetsbrevet kan hämtas på plan 3 och 4 i C-huset, Frescati och på Juridiska institutionens webbplats: www.jurinst.su.se

Prenumeration: Kontakta redaktören för en kostnadsfri prenumeration.

Nyhetstips: Tas tacksamt emot av ansvarig utgivare.